

Comomeer en omliggende dalen

Jaargang 2023, nr. 8

¹ Tekst Ruud Metselaar

Gera Lario deel 2

De overstromingsramp in Gera Lario op 8 augustus 1951

Op 8 augustus 1951 werd het dorp Gera Lario getroffen door de ernstigste overstromingsramp uit haar geschiedenis¹. Dagenlange regens in het najaar 1950, overvloedige sneeuwval in de winter en sterke regenval in het voorjaar hadden de ontboste terreinen ernstig ondermijnd. Op 7 augustus goot het de hele dag van de regen. Gedurende de nacht en vroege ochtend van de 8^e was er een ware wolkbreuk in de bergen, waardoor het riviertje de S. Vincenzo in Gera grote hoeveelheden water en modder te verwerken kreeg. Nog slechts enkele jaren eerder was het bed van de S. Vincenzo over 500 m versterkt met gemetselde stenen. Toch werd dit bed al spoedig zwaar beschadigd door de grote steenmassa's en andere meegesleepte materialen. Grote rotsblokken dreigden de doorgang bij de brug over de provinciale weg te versperren en binnen een uur raakte ook de monding van het riviertje verstopt. Vele mannen uit het dorp probeerden met behulp van balken de massa te verschuiven, maar het was onbegonnen werk. Wat hoger op begon ook de gemetselde muur langs de rivier af te breken. Om 11 uur luidden de noodklokken. Tegen de middag hield de regen even op en nam ook de hoeveelheid water door de rivier wat af. Men haalde opgelucht adem.

Fig. 1 De brug over de S. Vincenzo volkomen versperd door rotsblokken

Echter begon het iets later weer opnieuw te stortregenen – de weg over de brug werd geheel versperd en de terreinen rond de rivier liepen onder water. Het modderwater kwam al snel tot de deuren van de huizen. Om 1 uur luidden de noodklokken opnieuw. Bij de brug kon men niets meer

¹ Verzoeken om toezending per email aan: rmetselaar@on.nl

doen en men probeerde nu alleen nog de deuren van de huizen te barricaderen tegen het water en de stenen. Wat niemand in de gaten had, was dat hoger in de bergen bij Trezzone en Montemezzo, door de wolkbreuk de rivier versperd raakte en er meertjes werden gevormd. Om 14.15 uur brak een van de gevormde dijkjes door en kwam er een vloedgolf omlaag die alles op zijn weg meesleepte met een bulderend geraas dat tot in Colico was te horen. Aan de kant van de kerk was een rotswand die de kerk beschermde, maar aan de andere kant was er niets dat het geweld tegenhield. Huizen en stallen werden meegesleurd het meer in. Enorme rotsblokken kwamen omlaag en verpletterden telefoon- en elektriciteitspalen, waardoor alle verbindingen werden verbroken.

Fig. 2 Na de doorbraak

Vlak bij de rivier stond de Trattoria de Berino, waar de familie Colombo woonde. Die ochtend waren toevallig ook de schoondochter met een zoontje van 10 en haar zuster met een zoontje van 4 op bezoek gekomen. De vloedgolf met zijn reusachtige rotsblokken spoelde het hele huis met zijn bewoners mee. Vader Giacomo kwam in het meer terecht en hoorde zijn vrouw roepen. Hij wist haar te grijpen en mee te trekken naar de kant, maar tijdens vervoer naar het ziekenhuis in Gravedona overleed ze aan de verwondingen. Alleen de zuster van zijn schoondochter overleefde doordat ze zich kon vastgrijpen aan een boomstam en door vissers uit het meer werd gered. Van de overige drie familieleden werd nooit meer iets teruggevonden.

Fig. 3 Overzichtsfoto van het dorp na de ramp

Anna Maria Baruffaldi was in 1951 tien jaar. Ze beschrijft hoe ze met haar vader en moeder en twee zusters het drama beleefde. Hoewel er grote hoeveelheden water en stenen omlaag kwamen en de brug versperd raakte, maakten ze zich nog weinig zorgen. Vader gaat met de oudste zus (24 jaar) zelfs naar buiten om de werkplaats te beschermen tegen de stenen en het water. Moeder raakt in paniek en schreeuwt naar vader om binnen te komen. Tenslotte komt hij ook naar binnen. Dan komt om kwart over twee een steen- en modderlawine omlaag en vluchten ze naar de bovenverdieping. Van achter het raam zien ze een auto wegspoelen. De kinderen huilen, ze willen door het raam vluchten, maar horen dan een bulderend geluid – moeder kijkt wat er gebeurt en schreeuwt: de rivier stroomt tegen het huis, we kunnen er niet meer uit. Twee vloedgolven passeren, rotsblokken, stukken van een huis spoelen langs en beuken tegen de muren. De werkplaats verdwijnt. Een deel van het huis stort in, alleen de kamer staat nog. Niemand durft meer te kijken, haar zus ligt op de knieën en bid haar rozenkrans.

Dan splijten de muren, de vloer verdwijnt en Anna bevindt zich in een draaikolk van water en rotsblokken. Ze wordt aan alle kanten geraakt door de stenen tot het plotseling rustig wordt. Ze bloedt en is bedekt met modder, roept om haar moeder en hoort plotseling antwoord. Dan verschijnen vissersboten en wordt ze met haar moeder aan boord gehesen en naar de kant gebracht. Vandaar gaat ze met een snelle motorboot naar het ziekenhuis in Gravedona, waar ze later hoort dat haar twee zussen zijn verdwenen. Van hen werd nooit meer iets teruggevonden.

Fig. 4 Iedereen uit het dorp hielp bij het opruimen

Fig. 5 Duikers vonden twee lichamen terug

Zes huizen, zeven stallen, een kantoor en een werkplaats zijn verdwenen. 27 mensen werden meegesleurd, 13 werden nooit meer teruggevonden, twee overleden in het ziekenhuis en van twee werd het lichaam later door duikers teruggevonden. In totaal werden er 12 mensen door vissers gered, zei het vaak met zware verwondingen. Vele instanties kwamen te hulp om de zwaar getroffen gezinnen te helpen.

In 1954 werd een kapel gebouwd bij de haven ter herinnering aan de slachtoffers en in 1957 richtte men de vuurtoren op met het Mariabeeld. Rond de kapel werden 17 cipressen geplant ter herinnering aan de doden. Later werd er ook nog een kapel gebouwd aan de Via Antica Regina, met daarin fresco's die de overstroming in beeld brengen.

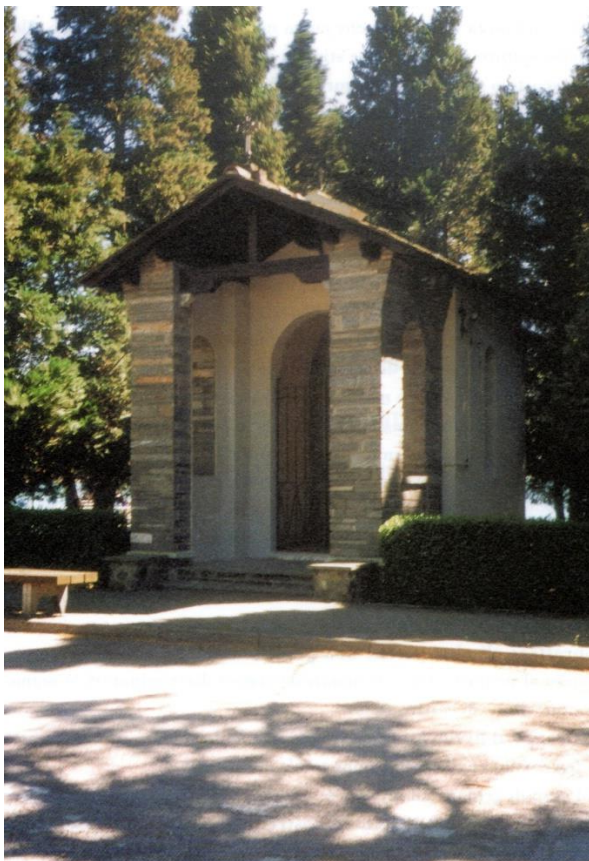

Fig. 6 Links de herdenkingskapel uit 1954, rechts het Mariabeeld op de havenpier uit 1957

De vraag rijst natuurlijk waarom men niet tijdig vluchtte. Ook in 1920 was er een enorme overstroming geweest, waarbij een groot gebied bedekt werd met stenen en modder, de weg versperd raakte en water de huizen binnenstroomde. Daarbij werd echter niemand gewond en omdat het al zo lang geleden was, verwachtte niemand zo'n grote ramp. Er kwam nog bij dat de rivier op zich, hoewel sterk gezwollen en flinke schade aanrichtend aan de omgeving, niet in staat geweest zou zijn om de huizen te verwoesten. In feite was de waterstroom zelfs minder verwoestend dan in 1920. Ook de riviertjes de S. Miro in Sorico, de Livo in Domaso, de Liro in Gravedona en de Albano in Dongo traden ver buiten hun oevers, maar hier bleef het water stromen terwijl de ramp in Gera werd veroorzaakt door de vloedgolf die het gevolg was van de toestand diep in de vallei.

Fig. 7 Fresco in de kapel aan de Via Antica Regina dat de overstroming uitbeeldt

Het jaar 1951 werd ook voor andere plaatsen een rampjaar. Op 8 november viel er in 24 uur 240 mm regen, waardoor in Tavernerio aan de zuidkant van het meer, een water- en steenlawine omlaag kwam door het riviertje de Cosia en er in het hoger gelegen deel van het dorp verschillende huizen werden meegesleept en er zeventien mensen om het leven kwamen.

ⁱ Foto's en tekst ontleent aan het boekje *Gera Lario, 50 anni dopo*, Gera 2001